

IZHAJA MESEČNO — CELOLETNA NAROČNINA ZNAŠA 15 DIN
NAROČA SE: PROSVETNA ZVEZA V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA 7

ŠTEV. 4

APRIL 1938

LETO XVII

Ljudska visoka šola

Na Danskem, v Nemčiji, na Češko-slovaškem in v Avstriji so se po letu 1918, osnovale številne ljudske visoke šole v posebnih domovih ali internatih, ki so se pokazale, da so zmožne življenja in da odgovarjajo današnjim potrebam. S tremi besedami bi lahko označili tako ljudsko visoko šolo: šola za dom, za odrasle, za voditelje.

Šola za dom je zgrajena na osnovi in zamisli občestvenosti, učitelj in učenci tvorijo tu eno samo družino. Tudi izven pouka je dana prilika učiteljstvu, da vpliva prosvetno in vzgojno na mladega človeka. Starost učencev se giblje med 18. in 28. letom. To so tista leta, ki odločujejo o vsem poznejšem življenju. Tesno je povezana šola in dom, zato se v taki šoli nudi intenzivna vzgojna in izobraževalna tvarina. V taki šoli se dela vse skupno: skupno jedo, molijo, skupno se prirejajo izleti in izprehodi, skupno se doživljajo prazniki cerkvenega leta, skupno doni pesem in skupne so vse prireditve. Zato šola ne nudi samo znanosti, temveč tudi spoznanje. Učenci morajo biti popolnoma na jasnem, kakšnega pomena so zanje oče, mati, brat in sestra. Spoznati morajo, da nosijo vso odgovornost za čast in dobro ime domače vasi in svojega stanu. Tu se gojenci uživajo v hišni red in življenje v družini, vse ostrine značaja se omilijo.

Šola za odrasle je drugo bistvo te

ustanove. Obiskovalci takega tečaja dobijo v šoli vso zaželeno izobrazbo. Zanje je učenje potreba in ne zapoved. Dobro se zavedajo, da to, kar se učijo, ne služi v dobro učitelju in šoli, temveč njim samim. To ni nikaka strokovna šola, ne nudi usposobljenosti njih spričeval, temveč je šola za življenje. Učenci morajo biti tako izobraženi, da se takoj spoznajo v verskih, socialnih, občinskih in gospodarskih vprašanjih današnjega časa. Učni predmeti za mladeniške tečaje so naslednji: verstvo, državo-znanstvo, zgodovina, ljudsko gospodarstvo, spoznavanje življenja, zdravstvo, slovenski jezik in pesništvo, računstvo, petje in telovadba. V dekliških tečajih so predmeti prilagode ni ženski naravi, zato pridejo zraven še: nauk o hranilstvu, vzgoji, praktično in umetno ročno delo. Ves pouk v takem domu mora biti pomenljiv za življenje in ne podan strokovno znanstveno. Večja važnost kot na znanost se polaga na vest. Prava izobrazba in umetnost življenja obstaja v tem, da človek motri življenje na terenu, kamor ga je postavila usoda. Saj je izobražen le tisti človek, kateri ve, kaj hoče in kateri stori, kar mora storiti. Izobražen je tisti, kateri se zaveda verske moči in mu je jasno, kakšne so njegove dolžnosti nasproti družini, domači občini, stanu in državi.

To je šola za voditelje. Ako hočemo,

da bo naše ljudstvo zopet živelu iz vere in po veri, potem moramo postaviti v ljudsko življenje celice, iz katerih bo izhajala prenovitev. Moramo v mestu in na deželi izučiti može in žene, ki ne gledajo samo na zaslužek, temveč da so napolnjeni tiste zavesti, ki jih nagiba, da drugim služijo. Biti morajo polni binkoštnega duha, s katerim je Odrešenik napolnil apostole, ki so bili pripravljene prenesti vse žrtve. V srednjem veku je veljal stavek: Noben človek se ne more zveličati, kateri ni v življenju na ta ali oni način vršil apostolskega dela. Na deželi kakor tudi v mestih potrebujemo osebnosti, ki so sposobne delovati v naših mladinskih, prosvetnih in karitativnih pa tudi stanovskih organizacijah. Mladi ljudje, kateri dovršijo tako ljudsko visoko šolo, ne smejo doma na svoje rojake gledati od zgoraj navzdol, temveč morajo biti polni zavesti odgovornosti. Konec prejšnjega stoletja se je posrečilo na Danskem pastoru Grundvigu, da je s takimi podeželskimi visokimi šolami vzgojil celo generacijo pravih ljudskih voditeljev.

Taka podeželska visoka šola ne sme biti nadomestilo za kmetijske šole ali za kako drugo strokovno šolo. Kmetijska šola posreduje poklicno znanost, dočim nudi ljudska visoka šola splošno izobrazbo, katero skuša poglobiti v smislu poklicev. Zato take ljudsko visokošolske domove obiskuje ne samo kmečka mladina, delavska in obrtna, temveč tudi meščani. Poleg mladega kmeta sedi rokodelce, trgovec, obrtnik in tudi uradnik. Prav zaradi tega imajo zastopniki raznih poklicev dovolj prilike, da se med seboj spoznajo in med seboj spoštujejo. Tukaj se gradijo mostovi sporazuma med posameznimi stanovi, zato se tukaj res goji pravi duh občestvenosti, katerega danes tako preganjajo razne strokovne in stanovske organizacije, ki le povečujejo razredne boje. Vsak napredek ljudstva mora priti po izobrazbi ljudstva in sicer od spodaj navzgor.

Tako vidimo, da taka šola zelo veliko koristi vsakemu kraju. V Nemčiji jih deluje okrog 40. Tudi pri nas je

šola nujno potrebna. Res da je naš narod katoliški, vendar ne bo prav nič škodovalo, ako spoznajo obiskovalci take šole življenje v luči vere, kajti šole potem bodo znali ceniti življenje; zavedali se bodo, kaj je čast, zvestoba, odgovornost, skupnost in značajnost. Vera daje tisto moč, ki je slehernemu potrebna pri vsakdanjem poklicnem delu tako v zasebnem, kakor v javnem življenju. Gojenci, ki so izšli iz takih šol, so pozneje večkrat izjavili, da so šole tu spoznali, kaj je družina, kaj je stan, domača vas, domovina in država. Tukaj so spoznali, da pravi človek misli nase nazadnje, najprej pa na druge. Goji se torej tisti altruizem, katerega je gojil in prizigal naš dr. J. Ev. Krek.

Dnevni red take šole je naslednji: Gojenci vstanejo zjutraj ob pol 6, se umijejo, odidejo v kapelo k jutranji molitvi in prisostvujejo tudi sv. maši. Nato sledi četrta ure telovadbe, ob pol 8. uri zajtrk, ob 8 šola. Poučujejo na taki šoli: duhovnik, ki prevzame verslovsje, domačo zgodovino in življenjslovsje; strokovnjak, ki poučuje ljudsko gospodarstvo, državoznanstvo in knjigovodstvo; učitelj, ki poučuje slovensčino, hranilstvo, zdravstvo, petje, ljudske plesne in običaje. Ko je pouk končan, sledi ob 12 kosilo. Pri dekletih se pouk konča že ob 11, nakar sledi delo v kuhinji in na zelenjadnem vrtu. Moški pa se lahko spopolnjujejo v čebelarstvu, vrtnarstvu in sličnem. Popoldanski čas je prepuščen nalogam in ostalim predmetom, večerni čas pa petju, razvedrilu, domačim šegam, običajem, narodni pesmi in pripovedkam. Nedeljski dnevi so določeni za ekskurzije, poučne izlete v daljno in bližnjo okolico. Vse življenje v domu mora dihati v domačnosti, zato mora biti temu primerno izdelana tudi oprema, spoštovati se morajo domači običaji in šege. Po večerji se vršijo diskusijski večeri in to po stanovih, v debato pa posegajo vsi navzoči. Eden vodi zapisnik, drugi vodi zborovanje, tretji nastopi kot govornik, ostali so debaterji. Na takih sestankih se krešejo iskre, na dnevnem redu so vprašanja iz sodobnega gospodarskega in vsak-

danjega življenja. Voditelj take hiše spozna tako na diskusijskih večerih kakor tudi v teku tečaja posameznega gojenca, spozna njegove duševne in telesne zmožnosti, spozna pa tudi njegove slabosti. Zato je njegova ocena precej merodajna tako za organizacije, kakor tudi za javne institucije.

Za nas Slovence je taka šola res nujno potrebna in prav blejski grad je kot najbolj primerna točka, kjer naj bi stal tak dom. Razlogi so naslednji:

1. Kraj sam: »Dežela kranjska nima lepšega kraja, kot je z okolico ta podoba raja«, vpliva na obiskovalca s tako silo in tako prepričevalno, da mora vzljubiti slovensko zemljo in z njo njen biser.

2. Bled leži blizu Koroške in blizu Goriške. Največ dobrega bi nudili ko-

roškim in goriškim Slovincem, če bi v te tečaje sprejemali tudi njihove sinove in hčere. Saj bi se samo tukaj mogli nasrkati prave narodne zavesti, saj bi samo tukaj mogli spoznati res pristno slovensko kulturo, šege in običaje, pesem in povest in vse to bi poneli v svoje domače vasi, kar bi dalo novega netiva za njihovo narodno samostojnost.

3. Naša Gorenjska se hitro spreminja iz kmečke v industrijsko pokrajino. Zato bi tak dom posebno dobro služil tudi našemu delavstvu in bi povezal zopet skupnost med stanovi.

4. Tujski promet je najbolj razširjen na Gorenjskem. Kako potrebna je izobrazba za naša dekleta.

To so osnovne misli, ki nam kažejo, kako naj bi bila naša prosvetno socialna šola osnovana na blejskem gradu.

Pomen mednarodnega evharističnega kongresa v Budimpešti

V naši bližini se bo vršil 54. svetovni evharistični kongres, in sicer v Budimpešti. Ta kongres ima letos zelo velik pomen. Brezbožni svet v Rusiji, Španiji in Mehiki pa tudi v Franciji se je organiziral in začel z odkritim bojem proti Kristusu in njegovi cerkvi. Sveta dolžnost vseh kristjanov je, da nastopimo kot en mož proti temu organiziranemu bogoskrunstvu in da povedemo Kristusa zopet kot Kralja med nas. Treba je, da se zbere zastopstvo vseh držav, da na glas zakliče v svet: »Ne dovolimo, da brezbožniki napadajo Kristusa in njegovo cerkev, ne dovolimo, da nam skrunijo svetinje, ki smo jih prejeli od prednikov, ne dovolimo, da bi bili naši duhovniki in škofje v ječah.« Naša sveta dolžnost je, da s pomočjo sv. Evharistije kar najbolj vztrajno delamo na to, da se izpolni želja Odrešenikova, da bodo vsi eno, in željo sv. očeta, da bo zavladal mir božji na zemlji.

Ta kongres naj bo predvsem posvečen zadoščevanju, naj bo jasen protest proti vsem krivicam in preganjanju brezvernega sveta. Kongres, ki bo torej konec majnika v Budimpešti, bo

lepa cvetna nedelja katoliške cerkve. Narodi vsega sveta se bodo zbrali, da bodo zaklicali Kristusu svoj Hosana.

71 posebnih vlakov bo vozilo na ta kongres zunanje goste, 16 ladij bo preko Oceana pripeljalo vernike iz Amerike, 300 škofov v svojem ornatu bo spremljalo evharističnega kralja v procesiji, 20 kardinalov, med njimi papežev zastopnik kardinal Pacelli, bo slovesnost še povečalo. V imenu 400 milijonov katolčanov vsega sveta se bodo dvigale molitve k evharističnemu kralju.

Spored kongresa:

25. maja slavnostni sprejem kardinala legata Pacellija.

25. maja ob 6 bo otvoritev kongresa.

26. maja, na praznik Vnebohoda, bo skupno obhajilo otrok in sicer na Trgu junakov sredi Budimpešte. Na tem prostoru se bodo vršile tudi vse kongresne slovesnosti. Tisoč duhovnikov bo delilo sv. obhajilo. Slovenci pa bodo imeli ob 8 zjutraj v cerkvi sv. Elizabete mašo s pridigo škofa dr. Tomažiča, ob pol 11 pa govor škofa dr. Srebrniča. Popoldne je določen ogled me-

sta z avtobusi. Ob 4 bo prvo javno zborovanje v obrtni dvorani, kjer se bodo vršili pozdravni govori posameznih narodov. Zvečer bo ena najlepših točk sporeda: slavnostna procesija na ladjah po Donavi. Sv. Rešnjje Telo se bo preneslo na lepo okrašeno ladjo, kamor bodo imeli dostop le kardinali in škofje. Več kilometrov bo plula ta ladja po Donavi, na levem in desnem bregu pa bodo sto tisoči z gorečimi svečami počastili najsvetejši zakrament.

Sobota 28. maja je posvečena misijonskemu vprašanju, zato bodo Slovenci imeli ob 7 pred sv. mašo tudi misijonski govor, katerega bo govoril škof dr. Gnidovec. Popoldne bo izlet z ladjo v Ostrogon. Zvečer bodo imeli moški nočno češčenje sv. Rešnjega Telesa na Trgu junakov, Ugasnilce

bodo luči, le goreče sveče v rokah sto tisoč mož bodo svetile v temno noč. O polnoči bo polnočna sv. maša s skupnim obhajilom mož.

V nedeljo 29. maja ob 9 bo na istem trgu slovesna sv. maša kardinala Paccellija. Med mašo bo splošno skupno sv. obhajilo. Popoldne ob 5 se bo kongres zaključil s slovesno procesijo, ki bo šla po 4 km dolgi Andrasijevi cesti.

Naša organizacija želi na tem kongresu postaviti delegate Zveze fantovskih odsekov v krajih, Zveze dekliških krožkov v krajih ter člane in članice prosvetnih društev v narodnih nošah. V ta namen so bile poslane posebne okrožnice, da se zglasijo fantje in dekleta v krajih in narodnih nošah pri Prosvetni zvezi, ki jim bo preskrbela brezplačno vožnjo, druge stroške od 500 din dalje nosijo priglašenci sami.

Ljubljana kliče

Lanski tabori, ki so se vršili skoraj v vsaki dekaniji, so bili priprava na veliki zvezni tabor, ki bo letos ob priliki 40letnice Prosvetne zveze v Ljubljani od 26. junija do 1. julija. Kakor so vsi dekanijski tabori izvenili v znamenju katoliškega, narodnostnega in prosvetnega gibanja, tako bo tudi zvezni tabor nosil omenjene znake.

Prosvetno delo se bo pokazalo predvsem v prosvetni razstavi, ki bo odprta od 26. junija do 1. julija. Nameščena bo v veliki dvorani Serafinskega doma v Franciškanski ulici ter bo obsegala vse panoge kulturnega udejstvovanja Prosvetne zveze in njenih včlanjenih organizacij. V glavni dvorani bodo naslednji oddelki:

1. Prosvetna zveza kot centrala.

2. Zveza fantovskih odsekov in bivša Orlovska zveza z vsem svojim statističnim materialom in tiskom. Na velikih slikah bomo videli njihove prireditve in trofeje, ki so si jih priborili na področju telesne vzgoje.

3. Vodstvo dekliških krožkov bo tudi imelo svoj oddelek obenem z bivšo Orliško zvezo. V njihovih statističnih podatkih se bo zrealilo prosvetno, versko, socialno in telesno vzgojno delo.

4. Slovenska krščanska ženska zve-

za, ki vrši izobraževalno delo med našim ženstvom, bo imela tudi svoj oddelek, kjer se bomo lahko prepričali o njeni marljivosti po številnih tečajih, gospodinjskih, kuharskih in zdravstvenih, po njenem tisku, publikacijah in knjigah.

5. Zveza ljudskih odrov bo zavzela svoj prostor na odru dvorane. Tu bo razstavila male scenerije raznih odrov pa tudi odri z lutkami bodo zastopani. Poleg njih bomo videli statistiko našega igranja od prvih začetkov do današnjih dni. Zadaj v garderobi bomo videli najbolj značilne kostume, ki jih nudi Zveza ljudskih odrov, na maskerskih omaricah pa vso pripravo, ki je potrebna za maske.

6. Ljudska knjižnica bo imelo celo sobo, kjer bo imela podrobne podatke o razvoju ljudskih knjižnic pri nas, obenem bodo razstavljene tri potujoče knjižnice. Dalje vsi zapisniki in tiskovine, ki so potrebne za vzorno poslovanje knjižnic.

7. Radijski oddelek bo brez dvoma zelo zanimiv, saj praznuje ta odsek letos svojo desetletnico. Ogromno delo je ves čas vršila Prosvetna zveza že po radijski oddajni postaji. Statistika nam bo pokazala število koncertov,

pevskih, glasbenih in solističnih, številno oper, dram, predavanj, tečajev, poročil in podobno.

8. Sledil bo oddelek za tečaje in predavanja. Temu bo priključen oddelek za kino in projekcijo. Razstavljeni pa bodo tudi aparati, diapozitivi, filmi in kot novost mali Agfa zvočni film, ki bo igral vsak dan ob določeni uri. To je brez dvoma aparat bodočnosti, s katerim bo opremljena vsaka večja dvorana Prosvetnega društva v bližnji prihodnosti. V kabini bo nameščen projekcijski aparat in zvočni normalni kino aparat, ki bo od časa do časa tudi predvajal zvočne filme.

9. Propagandni odsek nam bo nudil lep pogled na vse tisto, s čimer dela Prosvetna zveza propagando za širjenje katoliških, narodnih in socialnih načel. Tudi narodno obrambno delo bo nameščeno v tem oddelku.

10. Izletniški odsek bo jasno pokazal na velikem zemljevidu, katere kraje v tu- in inozemstvu so že obiskale ekskurzije Prosvetne zveze. Vsa evropska glavna mesta, celo daljni Carigrad, Jeruzalem, Egipt so že dosegle njene ekskurzije.

11. Delo okrožij bo nazorno pokazalo kranjsko okrožje.

12. Delo edinice pa Prosvetno društvo iz Trziča.

Po sredini dvorane bodo razstavljeni posebni modeli večjih prosvetnih domov, kot na primer St. Vid nad Ljubljano, Mengeš, Trzič, Komenda, Jesenice in Stadion. Okrog in okrog po balkonu pa se bo vil venec društvenih zastav in zastav fantovskih odsekov. To je program naše prosvetne razstave.

Istčasno se bodo vršile gimnastične tekme na Stadionu. Zvečer pa so na programu tako 26. kakor tudi 27. junija razne akademije.

Prosvetni tabor.

28. junija ob 6 bo v veliki dvorani Uniona slavnostni prosvetni zbor, katerega se bodo udeležili delagati društev, fantovskih odsekov, deklških krožkov in ženske zveze ter javnost. Slavnostni zbor se bo vršil po sledečem sporedu:

1. Fanfara.
2. Državna himna.
3. Zborna deklamacija, ki jo predvaja Zveza ljudskih odrov.
4. Prešernova »Zdravica« s spremljevanjem orkestra, poje Glasbeno društvo »Ljubljana«.
5. Slavnostni govor, vseuč. prof. dr. Franc Lukman.
6. Društvena himna, poje Glasbeno društvo »Ljubljana«.
7. »Slovenka sem«, simbolična vaja po napevu, izvaja vodstvo deklških krožkov.
8. »V gorenjsko oziram se skalnato stran«, poje zbor Glasbenega društva »Ljubljana«.
9. Simbolična vaja za fante po napevu »Dvignite Orlic«.

Isti dan ob 8 bo slovesna baklada po ljubljanskih ulicah ob priliki proslave Vidovega dne.

Glavni dan 29. junija se bo proslavil na sledeči način:

1. Ob 6 sv. maša s skupnim obhajilom po ljubljanskih cerkvah.

2. Ob 9 dopoldne slavnostni sprevoz skozi Ljubljano na Stadion. V sprevodu korakajo poleg inozemcev Francozov, čeških Orlov in Orlic, člani Zveze fantovskih odsekov v krojih, nato članice Deklških krožkov v krojih.

Društveniki in društvenice v narodnih nošah ali enotnih oblekah, na čelu vse društvene zastave. Med sprevedom bodo uvrščene skupine, ki bodo predstavljale versko, slovensko, socialno in državno vzgojo Prosvetne zveze.

3. Ob 10.50 bo na Stadionu slavnostni zbor. Govoril bo direktor g. Ivan Dolenc. Ob 11 sv. maša s cerkvenim govorom, ki ga govori knezoškof dr. Gregorij Rožman.

4. Ob 3 popoldne javni nastop inozemcev in domačega članstva na Stadionu.

To so glavni obrisi prireditve, na katere že sedaj vabi Prosvetna zveza vsa včlanjena društva.

Naloga odbora.

Društveni odbori naj imajo v teku aprila sejo, da natančno določijo, kako se bo njihovo društvo te proslave udeležilo, razstave, zbora in spreveda. Pri-

pominjamo, da bodo v sprevodu samo kroji, narodne noše in skupine, ki imajo enako obleko. Vabljeni so tudi vse društvene godbe, da nastopijo ob tej priliki tudi v Ljubljani. Nobena zastava ne sme ostati doma. Zastavonoše naj bodo vsi v narodnih nošah. V sprevod bodo tudi dopuščeni jezdeci v narodnih nošah, kolesarji v belih srjcah in z modrimi kravatami, kolesa pa okrašena. Prav tako tudi kolesarice. Dobrodošli tudi lepo okrašeni vozovi.

Narodne noše.

Društveni odbori morajo že pri prijavah opozarjati tiste, ki gredo v narodnih nošah v Ljubljano, na lepo in dostojno vedenje. Večkrat se pripeti, da tisti, ki nosijo narodne noše, pozabijo na dostojnost in z glasnim kričanjem, vriskanjem motijo slavnostni sprevod. Zavedajmo se, da je narodna noša narodna svetinja, katero smo podedovali od prednikov, zato je vredna vsega spoštovanja in časti. Zato so še prav posebno te noše vabljene, in sicer gorenjske, ljubljanske s petelinčkom, belokranjske in panonske, da se udeležijo slavnostnega sprevoda. Zavedajo naj se, da bodo številni inozemci in tujci prav po teh nošah spoznali kulturo našega naroda.

Godbe.

Pri raznih prilikah smo ugotovili, da godbe ne igrajo po taktu in da niso inštrumenti pravilno uglašeni. Zato bo poseben odposlanec Prosvetne zveze obiskal vse godbe, ki se žele udeležiti ljubljanske svečanosti, da skupaj z njimi preigra vse tiste skladbe, ki jih nameravajo igrati v Ljubljani. Posebno pa opozarjamo, naj bodo inštrumenti dobro uglašeni, naj igrajo v predpisanem taktu in le toliko kitic, kolikor je določenih, zlasti pa morajo

dobro znati državno himno, orlovsko koračnico in Povsod Boga. Na razpolago pa bo tudi nova društvena himna, ki jo je zložil skladatelj dr. Kirmovec.

Zastave.

Simbol društvene enotnosti in dela je gotovo društvena zastava. Okrog nje se zbirajo člani ob veselih in žalostnih trenutkih. Ob velikonočnem vstajenju, na praznik sv. Rešnjega Telesa zavihra društvena zastava in za njo se vrste člani in članice. Pri društvenih nastopih stoji sredi odra kot simbol društva in kadar umrje član, ga zastava spremlja k zadnjemu počitku in se zadnja v imenu društva skloni nad odprtim grobom. Zato mora vsak odbor že sedaj določiti zastavonoša, ki bo nosil društveni prapor v Ljubljani. Zastave naj prinesejo 25. junija zvečer v Ljubljano društveni odposlanci ali pa tekmovalci fantovskih odsekov, ki pridejo že ta dan v Ljubljano. Zastave bodo shranjene na prosvetni razstavi in vse zavarovane. Na dan sprevoda med 7. in 8. uro naj pridejo zastavonoše v dvorano Serafinskega doma, kjer dvignejo svoje prapore in gredo skupno v sprevod. Po končani sv. maši na Stadionu se zopet vse zastave skupno podajo nazaj v razstavno dvorano, kjer bodo razstavljene do 1. julija. Nato se bodo zastave vrnille društvom.

V začetku maja prejmejo vsi odbori vprašalne pole, katere bodo morali vrniti do 15. maja izpolnjene. Takrat mora biti znano, koliko članov in članic v narodnih nošah se udeleži slavnosti v Ljubljani. Prav tako tudi glede godb, zastav, konjenikov v narodnih nošah, kolesarjev in voz. Zato ne odlašajte s pripravljalnimi deli. Na delo, Ljubljana vas kliče!

Izleti

Prosvetna društva imajo tudi v svojih pravilih določeno, da prirejajo za svoje člane izlete. Taka potovanja s člani in članicami društva so velikega pomena, če so dobro pripravljena, lepo organizirana in se vršijo točno po za-

znamovanem dnevnem redu. Zato je važno, da že v aprilu odbor določi, kam se bo vršilo poučno potovanje v majniku ali juniju. Na skupni seji v Celju je bila izražena želja, da bi naša društva kolikor mogoče obiskovala

Slovence, ki bivajo onstran naših mej. Eden prvih namenov pri takih izletih je, da spoznavamo slovensko zemljo. Drugi namen pa je, da obiščemo naravne lepote, znamenite kraje in tudi rojstne kraje znamenitih mož. Veliko važnost pa polagamo tudi na medsebojno spoznavanje Slovencev in na osebne stike z njimi. Sedaj, ko so padle avstrijske meje, bo potovanje na Koroško še bolj važno. Upanje je tudi, da bodo dobili koroški Slovenci več svobode, da se bodo kulturni stiki še bolj poživeli.

Na Koroško

Kako priredimo ta izlet?

Stopimo v stik z avtobusnim podjetjem: za Dolenjsko avtopodjetje Kos v Novem mestu, za Ljubljano okolico avtopodjetje Vehovec, za Gorenjsko avtopodjetje Goričar v Trzinu. Ti podjetniki računajo 7 din za kilometer. Vsak izletnik mora imeti društveno izkaznico s fotografijo ali pa potni list, železniško legitimacijo ali izkaznico Planinskega društva. Pri našem obmejnem komisarju dobimo prepustnico. Tako je bilo doslej v navadi, v bodoče bo najbrž tudi to odpadlo.

Cesta pelje čez Podkorensko sedlo v Ziljsko dolino. S tem si ogledamo obenem in obiščemo Brezje, Gorenjsko. Iz Ziljske doline pa vodi naša pot v Rož, kjer obiščemo rojstni dom Janežiča, Einspielerja v Lešah pri Sv. Jakobu, dalje Blaško jezero z lepim otokom, kjer naj bi bilo tudi kosilo. Tu so na razpolago slovenske gostilne. Popoldne napravimo izlet k Vrbskemu jezeru in se ustavimo na otoku, kjer so najbrž nastali brižinski spomeniki. Nato nadaljujemo pot v Celovec, iz Celovca pa h Gospe Sveti, nato pa nazaj čez Železno kaplo in Jezersko.

To bi bil enodnevni izlet.

Priporočamo pa dvodnevni izlet in obiščemo poleg omenjenih krajev še druge. V tem primeru bi vodila pot čez Ljubelj do Borovelj, iz Borovelj v Rož, od tam mimo Blaškega jezera v Beljak. V Beljaku obiščemo božjo pot Perov, od tam k Osojskemu jezeru, sredi jezera se pustiv avtobus in se s čolnom

prepeljemo do znamenitega samostana Osoje, kjer leži mutec osojski. Nato nazaj na avtobus in se peljemo proti Krki, kjer je pokopana sv. Hema, ki je letos proglašena za svetnico. Tukaj se prenoči. Ogledamo si krasno gotško cerkev, ki je brez dvoma ena najlepših na Koroškem sploh, obiščemo podzemeljsko cerkev kripto, kjer je grob sv. Heme. Ta svetnica je imela na našem Gorenjskem rudokope, izhaja iz slovenske rodbine, je pozidala veliko cerkva na Dolenjskem in v Savinjski dolini. Iz Krke potujemo z avtom na Gosposvetsko polje, kjer obiščemo Krnski grad, prestol in Gospo Sveto, našo severno narodno mejo. Od tam pa se vrnemo v Celovec mimo Velikovca v Železno kaplo in čez Jezersko domov.

Praden napravimo tak izlet je dobro, da se informiramo pri Prosvetni zvezi ali pa, da pišemo v dotični glavni kraj Prosvetnemu društvu, ki nam bo rade volje šlo na roko.

Na Sv. Višarje

Prosvetna zveza priredi letos petnajsto romanje na Svete Višarje, in sicer v dveh oddelkih. V prvem romanju bodo pohitele k višarski Materi božji samo članice Marijinih družb in to iz naslednjih dekanij: Ljubljana-okolica, Vrhnika, Šmartno pri Litiji. Odhod iz Ljubljane v soboto 5. julija zjutraj ob pol 8. Prihod na Višarje popoldne ob 4. Zvečer pridiga, nato rimska procesija. Naslednje jutro ob 5 pridiga in skupno obhajilo. Odhod z Višarij ob 9, prihod v Ljubljano popoldne ob 5. Vožnja iz Ljubljane do Žabnice, prepustnica in drugo stane 80 din za osebo. Priglasiti se je treba pri župnih uradih najkasneje do 1. junija.

Druga skupina pa pohiti na Višarje letos 14. in 15. avgusta. Odhod v nedeljo 14. avgusta s posebnim vlakom čez Trbiž do Žabnice. Zvečer isti program kakor zgoraj; prav tako naslednje jutro. Prihod v Ljubljano 15. avgusta popoldne ob 5. Tega romanja pa se lahko udeleži vsakdo in je zlasti priporočljivo članom in članicam prosvetnih društev. Prosvetna zveza s te-

mi romanji na Višarje tako rekoč vzdružuje višarsko božjo pot, katero opravljajo še slovenski duhovniki. Zato radi poromajmo, saj je to eden najcenejših izletov združen s turistikom in stane 80 dinarjev.

Lurd.

Letos praznuje katoliški svet osemdesetletnico lurških prikazovanj. V ta namen priredi Prosvetna zveza romanje v Lurd v mesecu juliju. Odhod iz

Ljubljane 15. julija do Milana, kjer izletniki prenočijo, nato nadaljujejo pot do Marseillesa, kjer izletniki prenočijo 15. julija, naslednji dan so v Lurdu. V Lurdu ostanejo 5 cele dni, nakar se vračajo po južni Franciji do Nizze, kjer prenočijo, naslednji dan pa pridejo v Padovo, kjer obišejo grob sv. Antona in imajo tudi prenočišče. Potovanje traja 9 dni in znašajo stroški 2.400 din. Priglasiti se je treba pri Prosvetni zvezi do 1. junija.

Razno

Spominske plošče.

Velika večina naših pesnikov in pisateljev, glasbenikov, umetnikov in učenjakov je rodila kmečka mati — vsi iz kmečkih so izšli domov. Potrebno je, da se prosvetna društva zanimajo za rojstno hišo tega ali onega odličnega rojaka, čigar zibelka je tekla v dotični župniji. Predvsem naj društvo preskrbi na njegovo rojstno hišo primerno spominsko ploščo, katero naj na slovesen način blagoslovi in napravi ob tej priliki primerno prosvetno prireditev. V sobi take hiše naj bo vedno na razpolago tudi vpisna knjiga, kamor vpisujejo obiskovalci svoje obiske. Ako je bil dotični rojak pesnik ali pisatelj, naj društvo preskrbi malo omaro, kjer naj bodo zbrana dela dotičnega pesnika ali pisatelja v lepi vezavi. Kdor ne zna ceniti svojih kulturnih delavcev, tak narod jih ni vreden.

Poleg spominske plošče moramo skrbeti tudi za njegov grob in spomenik na pokopališču. Kako zaboli človeka srce, ko obiskuje zadnje počivališče

naših velikih mož, pa vidi, da so njihovi grobovi zanemarjeni in njihovi spomeniki v razsulu. Sorodniki, ki so gotovo že v daljnem kolenu, se ne brigajo za to ohranitev. Dolžnost vsakega prosvetnega društva pa je, da oskrbuje tudi njegov grob. Kajti tudi to spada v delovno področje prosvetnega društva. Zato naj odbori na prvi seji razpravljajo tudi o tem, ali je v njihovem okrožju kaka rojstna hiša znamenitega moža ali pa spomenik umrlega odličnega rojaka.

*

Prosvetna zveza opozarja vsa društva, naj nikdar ne pošljejo kakih spomenic ali brzojavov v katerem koli oziru v Belgrad na vlado, ne da bi poprej vprašali Prosvetno zvezo. Zgodilo se je, da nekatere organizacije nadlegujejo naša društva, da za nje pošiljajo spomenice in brzojave na razne gospode ministre. Kadar bo za to potreba, naj bodo društva prepričana, da bo Prosvetna zveza tudi v tem oziru storila svojo dolžnost in jih pravočasno obvestila.

Vsebina: Ljudska visoka šola. — Pomen mednarodnega evharističnega kongresa v Budimpešti. — Ljubljana kliče. — Izleti. — Razno.

Uprava: Pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. — Odgovorni urednik in izdajatelj Vinko Zor, Sv. Petra c. 80. — Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejčec